

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrski.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191759894

Pagėgių palaikomojo gydymo,
slaugos ir senelių globos namų
direktorei Reginai Narušienei

2019-04-19 Nr.

Pagėgių savivaldybės administracijai

DĖL PAKARTOTINIO VIZITO PAGĖGIŲ PALAIKOMOJO GYDYMO, SLAUGOS IR SENELIŲ GLOBOS NAMUOSE REZUTATŲ

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriai, vykdydami nacionalinės prevencijos institucijos funkcijas (Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau – Įstatymas) 3 str. 3 d., 19¹ str. 1 d.), nuolat lankosi laisvės apribojimo vietose (Įstatymo 19¹ str. 2 d.).

Įgyvendinami nacionalinę kankinimų prevenciją, Seimo kontrolieriai turi teisę pavesti Seimo kontrolierių įstaigos valstybės tarnautojams ir kitiems darbuotojams nuolat tikrinti, kaip laisvės apribojimo vietose elgiamasi su asmenimis, kurių laisvė apribota, patekti į visas laisvės apribojimo vietas ir visas jose esančias patalpas, susipažinti su jų įrengimu ir infrastruktūra; apklausti be liudininkų asmenis, kurių laisvė apribota, taip pat bet kokius kitus asmenis, kurie galėtų suteikti reikiamos informacijos (Įstatymo 19¹ str. 4 d. 9 p.).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-75 „Po vizitų Tauragės apskrities suaugusiųjų globos įstaigose: Kvedarnos parapijos senelių globos namuose, VšĮ Skaudvilės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės Globos skyriuje, Kaltinėnų parapijos senelių globos namuose, VšĮ Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro Globos skyriuje, Seredžiaus senelių globos namuose, VšĮ Jurbarko socialinės paslaugos Neįgaliųjų globos namuose, Pagėgių palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namuose, VšĮ Smalininkų senjorų namuose, Adakavo socialinės globos namuose ir Tauragės rajono savivaldybės BĮ Lauksargių globos namuose“ (toliau – Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 ataskaita Nr. PRJ2018/1-75) pateikė išvadas dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų šiose įstaigose (tarp jų, ir Pagėgių palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namuose (toliau – Pagėgių GN arba GĮ)) ir rekomendacijas nustatytiems trūkumams taisyti.

Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti, kaip įgyvendintos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-67 pateiktos rekomendacijos, 2019 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. 11P-4 pavedė Seimo kontrolierių įstaigos Žmogaus teisių biuro patarėjai Kristinai Brazevič ir Žmogaus teisių biuro vyriausiosioms specialistėms Aurelijai Baltikauskaitei ir Irmai Zablackaitei atlikti pakartotinį patikrinimą Pagėgių GN.

Pagėgių GN 2019 sausio 9d. raštu Nr. 303 „Dėl trūkumų pašalinimo“ pateikė Seimo kontrolieriui informaciją apie rekomendacijų nagrinėjimų rezultatus.

2019 m. kovo 5 d. vykusio pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad:

1. *Įgyvendintos rekomendacijos*

Seimo kontrolierius Pagėgių GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

1.1. *būtų nuodugniai išsiaiškintos priežastys, dėl kurių kyla gyventojų nepasitikėjimas darbuotojais, nepasitenkinimas teikiamomis paslaugomis*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad buvo organizuotas tyrimas dėl gyventojų nepasitikėjimo darbuotojais, nepasitenkinimo GĮ teikiamomis paslaugomis. Gyventojai savo nuomonę išreiškė žodžiu. Gauta informacija buvo išanalizuota ir padarytos išvados, imtasi priemonių keisti padėtį: su gyventojais kalbamasi apie sveikatą, jiems aiškinama apie psichiką veikiančių medžiagų vartojimo žalą, piktnaudžiavimą vaistais ir kt.;

1.2. *gyventojų asmens higienos patalpose būtų įrengti užraktai, užtikrinantys tiek saugumą, tiek privatumą*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad abiejų GĮ korpusų asmens higienos patalpose įrengti veikiantys, gyventojų privatumą ir saugumą užtikrinantys, užraktai;

1.3. *gyventojų kambariuose visuomet būtų naudojama širma atliekant asmens higienos procedūras bei sveikatos priežiūros specialistų atliekamos apžiūros metu*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad širmos nuolat naudojamos, o GĮ administracija stebi ir kontroliuoja širmų naudojimą;

1.4. *bendruomenės slaugytojas gyventojų sveikatos priežiūros specialisto atliekamoje apžiūroje dalyvautų tik esant gyventojų prašymui*

Pakartotinio patikrinimo metu abiejų GĮ korpusų bendruomenės slaugytojai ir gyventojai patvirtino, kad slaugytojas gyventojų apžiūroje dalyvauja tik esant jo paties prašymui ir / arba sutikimui;

1.5. *būtų nuolat gilinamos darbuotojų ir gyventojų žinios apie privatumą, įskaitant: apie galimybę užsirakinti savo gyvenamąsias patalpas ir 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitos Nr. PRJ2018/1-75 9.1 punkte išvardintas gyventojų teises*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad darbuotojų ir gyventojų bendrų susirinkimų, individualių pokalbių su gyventojais metu periodiškai yra aptariama ir primenama gyventojų teisė į privatumą, pvz., globotiniams suteikta visa būtina informacija apie tai, kad darbuotojai, prieš įeidami į gyventojų kambarius, privalo pasibelsti, atliekant asmens higieną – naudoti širmą, kad gyventojai turi teisę užsirakinti savo gyvenamąjį kambarį ir turėti rakinamą spintelę, ir pan.;

1.6. *visuose individuliuose socialinės globos planuose (toliau – ISGP) būtų nurodyta jų sudarymo data, visiems gyventojams būtų parengti vienodos formos ISGP*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad visuose ISGP yra nurodyta jų sudarymo data, visų gyventojų ISGP yra vienodos formos;

1.7. *ISGP būtų nurodytas gyventojų „patikimas asmuo“*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad visuose ISGP yra nurodytas gyventojų „patikimas asmuo“;

1.8. *vykdant gyventojų žalingų įpročių prevenciją, būtų naudojamos galimybės gauti savivaldybėse veikiančių visuomenės sveikatos biurų pagalbą*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ bendradarbiauja su Visuomenės sveikatos centru. 2019 m. II ketvirtį Visuomenės sveikatos centras GĮ gyventojams rengs seminarus apie sveikatą, žalingų įpročių prevenciją ir pan.;

1.9. *būtų parengti užimtumo metiniai planai, pagal kuriuos gyventojams būtų organizuojamos užimtumo veiklos*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ direktorė patvirtino metinius gyventojų užimtumo planus. Pakartotinio patikrinimo metu buvo vykdomos planuose pateiktos veiklos – gyventojai kartu su socialiniais darbuotojais šventė Užgavėnes;

1.10. *būtų pakabinti užimtumo tvarkaraščiai, kurie būtų pritaikyti gyventojams pagal jų sveikatos būklę (didelio šrifto raidės, aiškios ir trumpos žodinės formuluotės, aiškios ir tikslios nuorodos į užsiėmimo vietą)*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad einamojo mėnesio gyventojų užimtumo planai (pritaikyti gyventojams pagal jų sveikatos būklę) yra patalpinti GĮ informaciniuose stenduose;

1.11. *informaciniuose stenduose būtų pateikti emocinės paramos telefonų linijų numeriai*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ informaciniuose stenduose yra patalpinti emocinės paramos telefonų linijų numeriai;

1.12. *būtų sudaryta galimybė darbuotojams kelti kvalifikacijos savižudybių prevencijos, krizių valdymo srityse*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ direktorė 2018 m. gruodžio 28 d įsakymu Nr. V35 patvirtino GĮ socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų 2019 m. kompetencijos tobulinimo planą, kuriame numatytos temos, susijusios su savižudybių prevencija ir krizių valdymu, pvz., „Smurto atpažinimas ir darbas su smurtą patyrusiais asmenimis“; 2018 m. GĮ darbuotojams buvo organizuoti kvalifikacijos kėlimo mokymai žmogaus teisių ir apsaugos kontekste (asmens priežiūros poreikiai senatvėje, vyresnio amžiaus žmonių psichikos sutrikimai, slaugymo ir globos poreikių tenkinimo iššūkiai, etikos dilemos);

1.13. *būtų sudaromi darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo planai ir nuosekliai siekiama juos įgyvendinti*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ direktorė patvirtino darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo planą (išsamiau žr. 1.13 punkte);

1.14. *būtų patvirtinta vidaus tvarka, kurioje nustatyta kreipimūsi, įskaitant anoniminių, teikimo, nagrinėjimo ir atsakymų į juos pateikimo tvarka*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ direktorė 2018 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. 20V patvirtino „Klientų ir globos gyventojų aptarnavimo Pagėgių palaikomojo, slaugos ir senelių globos namų tvarką“, kurioje nustatyta gyventojų prašymų ir skundų registravimo ir jų nagrinėjimo tvarka;

1.15. *būtų užtikrintas pacientų privatumas*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ bendruomenės slaugytojui buvo skirtas kabinetas, kuriame jis gyventojus apžiūri be pašalinių asmenų.

2. Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Pagėgių GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

2.1. *visiems gyventojams būtų sudaryta galimybė bet kuriuo metu, esant poreikiui, pasinaudoti Pagalbos kvietimo sistema (toliau – PKS)*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad abiejuose GĮ korpusuose yra įrengta PKS. GĮ 1-ajame korpuse ne visiems gyventojams yra sudaryta galimybė pasinaudoti PKS sistema. GĮ planuoja rekonstruoti PKS sistemą, kad ja galėtų naudotis visi gyventojai, tačiau nėra nustatyta, kada tai bus atlikta, kadangi trūksta finansinių išteklių;

2.2. *globojami asmenys būtų maudomi ir jų lovos skalbiniai keičiami ne rečiau nei kas 7 dienas, o apžiūros registravimo žurnaluose būtų reguliariai įrašoma apie gyventojams suteiktas asmens higienos paslaugas ir nurodomos priežastys, kuomet tokie asmenys nėra maudomi bent kartą per savaitę*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojų maudymo žurnaluose yra žymima apie jiems suteiktas higienos paslaugas (gyventojų maudymą ir jų lovos skalbinių keitimą). Gyventojai maudomi ne rečiau nei kas 7 dienas, tačiau šių asmenų lovos skalbiniai keičiami rečiau nei kas 7 dienas (pagal maudymo žurnalų įrašus);

2.3. *būtų sudarytos sąlygos gyventojams šiltuoju metų sezonu maistą gauti lauke*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ administracija planuoja 2019 m. 2-ąjį ketvirtį lauke įrengti pavėsinę, kurioje galėtų gyventojams užtikrinti maitinimą ne tik per pavakarius, tačiau ir kitu dienos metu;

2.4. *kiekviename įstaigos korpuse būtų įrengta bent viena anoniminių raštiškų kreipimūsi pateikimo dėžutė*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad abiejuose GĮ korpusuose yra anoniminių kreipimūsi pateikimo dėžutės, tačiau ne visi gyventojai žinojo tikslias šių dėžučių laikymo vietas.

Seimo kontrolierius papildomai atkreipia dėmesį, kad gyventojai turi būti supažindinami su nusiskundimų, prašymų pateikimo bei jų nagrinėjimo įstaigoje procedūromis ir žinoti, kad, baigus nagrinėti skundą ar prašymą, jiems priimtina forma bus supažindinti su išvadomis bei sprendimais.

Taip pat darbuotojai turi imtis visų įmanomų priemonių, kad globaliniams būtų sudarytos tinkamos sąlygos anonimiškai pateikti savo kreipimuisi tiek GĮ administracijai, tiek bet kuriam jos darbuotojui.

3. *Neįgyvendintos rekomendacijos*

Seimo kontrolierius Pagėgių GN administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

3.1. *asmens higienos patalpos būtų pritaikytos judėjimo negalią turinčių asmenų poreikiams (įrengti ranktūriai, šviesos jungikliai turi būti pasiekiami vežimėlyje sėdinčiam žmogui), gyvenamuosiuose kambariuose įrengtos pakankamai plačios įvežti lovą durys)*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ pradėti įrenginėti ranktūriai. Įstaigos administracija kreipėsi į Pagėgių savivaldybę (steigėją) dėl papildomo finansavimo skyrimo higienos patalpų remonto darbų atlikimui, kad jos būtų pritaikytos judėjimo negalią turintiems asmenims. Pagėgių savivaldybė nurodė, kad papildomos lėšos šių remonto darbų atlikimui nebus skirtos, kadangi planuojama atlikti GĮ 2-ojo korpuso pastato rekonstravimo darbus, jog pastatas būtų visiškai rekonstruotas ir pritaikytas globos namų paskirčiai; Savivaldybės Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėjo Petro Kuzmarskio 2019 m. balandžio 1 d. (telefonu) pateiktais duomenimis, šiuo metu nėra finansavimo šaltinių rekonstravimo darbams įgyvendinti;

3.2. *įstaigoje būtų pasirūpinta užimtumo kambariu / patalpomis (2-asis korpusas)*

GĮ administracija kreipėsi į Pagėgių savivaldybę (steigėją) dėl papildomo finansavimo 2-ame korpuse įrengti užimtumo kambarį, tačiau finansavimas nėra skirtas (žr. 3.1 punktą);

3.3. *įstaigoje nebūtų asmenims apgyvendinti skirtų pereinamųjų kambarių*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad pereinamasis gyventojų kambarys vis dar naudojamas. Kaip minėta pirmiau, Pagėgių savivaldybės administracija (steigėjas) planuoja atlikti pastato rekonstravimo ir pritaikymo globos namų paskirčiai darbus, kurių metu pereinamojo kambario neliktų, tačiau, nesant finansavimo, nėra aišku, kada šie darbai bus įvykdyti (žr. 3.1 punktą);

3.4. *gyventojams, atsižvelgiant į jų savarankiškumą, būtų sudaroma galimybė užsirakinti savo gyvenamąsias patalpas*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad, tik atlikus pirmiau minėtus pastato rekonstravimo darbus, bus praplėstos durų staktos, pakeistos durys ir įrengti saugumą ir privatumą užtikrinantys užraktai;

3.5. *galimybė gamintis maistą savo reikmėms (2-ajame korpuse) būtų užtikrinta ir gyventojams, judantiems neįgaliojo vežimėliais*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad, tik atlikus pirmiau minėtus pastato rekonstravimo darbus, bus įrengtos ir patalpos, kuriose gyventojai galėtų gamintis maistą savo reikmėms.

Įvertinęs tai, kad asmens socialinės globos poreikį nustato, sprendimą dėl socialinių paslaugų asmeniui skyrimo, socialinę globą organizuoja bei skiriamų socialinių paslaugų kokybę savivaldybėje vadovaudamasi Asmens (šeimoms) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo nuostatomis užtikrina savivaldybės administracija Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per pakartotinį patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19° straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Pagėgių savivaldybės administracijai rekomenduoja imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad, artimiausiu metu neradus finansinių galimybių įvykdyti II-ojo korpuso pastato rekonstravimo darbus, Pagėgių palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namams būtų skirtos lėšos, reikalingos:

- 1) pritaikyti asmens higienos patalpas judėjimo negalią turinčių asmenų poreikiams;
- 2) įrengti užimtumo kambarį;
- 3) suremontuoti gyvenamąsias patalpas taip, kad neliktų pereinamojo kambario,
- 4) praplėsti durų staktas, pakeisti duris ir įrengti saugumą ir privatumą užtikrinančius užraktus;
- 5) įrengti patalpas, kuriose gyventojai galėtų gamintis maistą savo reikmėms.

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per pakartotinį patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Pagėgių palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namų direktorei Reginai Narušienei *pakartotinai* rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

- 1) visiems gyventojams būtų sudaryta galimybė bet kuriuo metu, esant poreikiui, pasinaudoti pagalbos kvietimo sistema;
- 2) gyventojų lovos skalbiniai būtų keičiami pagal poreikį, bet ne rečiau nei kas 7 dienas;
- 3) gyventojai būtų informuoti apie anoniminių raštiškų kreipimųsi pateikimo dėžučių buvimo vietą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 6 dalimi apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2019 m. gruodžio 1 dienos. Kompetentingos institucijos turi konsultuotis su Seimo kontrolieriumi dėl rekomendacijų galimų įgyvendinimo priemonių.

Įstaigos vadovas, Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Vytautas Valentinavičius, tel. 8 706 65 148, el. paštas vytautas.valentinavicius@lrski.lt
Aurelija Baltikauskaitė, tel. 8 706 65 107, el. paštas aurelija.baltikauskaitė@lrski.lt
Kristina Brazevič, tel. 8 706 65 129, el. paštas kristina.brazevic@lrski.lt
Juras Taminskas, tel. 8 706 65146, el. paštas juras.taminskas@lrski.lt
Irma Zablackaitė, tel. 8 706 65 192, el. paštas irma.zablackaite@lrski.lt